

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrto leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. maja 1909.

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsečina: Vabilo na glavno skupščino Zadružne Zveze. Zadrugništvo. Sklep zadružne šole. Občni zbor. Gospodarski in socialni pomen kmetijskih zadrug v Nemčiji. Naglo napenjanje pri govedih. Zadružni pregled. Vprašanja in odgovori. Gospodarske drobtine. Občni zbori.

VABILO

k

REDNI SKUPŠČINI

„Zadružne Zveze“ v Ljubljani

registrirane zadruge z omejeno zavezo

ki se vrši v četrtek dne 27. maja 1909 ob 10. uri dopoldne
v Ljubljani v hotelu „UNION“.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnji Zvezini skupščini.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo o denarnem poslovanju leta 1908.
4. Odobritev letnega računa in bilance za l. 1908
5. Poročilo o reviziji, katero je pri Zvezi izvršila splošna zveza kmetijskih zadrug na Dunaju.
6. Volitev 10 članov odbora.*)
7. Poročilo o revizijah, ki jih je izvršila Zveza pri svojih članicah.
8. Zadružni tečaj (za duhovnike, učitelje i. t. d.)
9. Slučajnosti.

Dr. Jan. Ev. Krek

predsednik.

Ljubljana, dne 10. maja 1909.

*) V smislu pravil izstopijo letos iz odbora gg.: dr. Vladislav Pegan, dr. Matko Laginja, Fr. Jaklič, Gjuro Kovačević, Ivan Kregar, Ivan Mahulja, Jernej Ravnihar, Ivan Sancin, Ivan Stanovnik, Ivan Traven.

Popoldne se vrši odborova seja.

Izveček iz pravil § 19. Zvezina skupščina je občni zbor zadrug in sestoji iz odposlancev Zvezinih članic. Vsako Zvezino članico zastopa na Zvezini skupščini njen načelnik. Če pa ta pri Zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino članico pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva Zvezine članice. Ena oseba sme zastopati k večjemu 10 zadrug.

Vsaka Zvezina članica, ki je založila glavni delež, ima na Zvezini skupščini za vsak založeni glavni delež 5 glasov. Kot založen velja glavni delež tudi v slučaju, če v smislu zadnjega § 12 še ni popolnoma vplačan.

Vsaka druga Zvezina članica ima na Zvezini skupščini jeden glas.

Zadružništvo.

(Predaval v socijalnem tečaju v Ljubljani VI. Pušenjak.)

Nravno vzgojevalen pomen.

Pa ne samo gospodarski napredek članov je merodajen za poslovanje zadrug ampak tudi нравna povzdiga in vzgoja članov.

Zadružništvo sloni na načelu krščanske ljubezni do bližnjega, koristolovje in dobičkazelnost je izključena.

„Vsi za jednega, jeden za vse!“ je zadružno geslo, ki jasno pravi, da odgajajo zadruge ljudstvo k skupnosti, k skupnemu, zloženemu delu v dobrobit srednjega stanu. Že vse uredbe jasno kažejo ta smoter; n. pr. skupno jamstvo, rezervni zaklad. V zadrugi jamčijo vsi člani in v jednaki meri, akoravno n. pr. premožni člani ne potrebujejo ali zelo redko pri nekaterih zadrugah pomoči. Čisti dobiček se ne razdeli med člane, temveč se steka v rezervni zaklad, ki je skupna last vseh članov.

„Pomagaj si sam in Bog Ti bode pomagal!“ je zadružno načelo. Zadrugarji iščejo v samopomoči rešitve, začnejo se zavedati, koliko lahko sami z lastno pomočjo dosežejo, dobijo zaupanje v sebe, rodi se medsebojno zaupanje; z zaupanjem v lastno moč raste pridnost, podjetnost in samozavest, katere lastnosti spremlja poštenost, vestnost in zdrav gospodarski čut.

Pri celem poslovanju prevladujejo нравna načela; upravitelji zadrug ne opravljajo svojih poslov radi dobička, temveč v prid vseh članov in zadrug brezplačno, ali k večjemu proti majhni odškodnini za trud in zamudo časa. Zadruge ne gledajo na velike dobičke, ker ni njih namen zbirati velike čiste dobičke, temveč izvrševati svojo nalogo.

Samouprava in lastna odgovornost sta temelja, na katerih slonijo zadruge; zadružniki sami upravljajo zadruge z lastno odgovornostjo, kar vpliva vzgojevalno na nje.

Gospodarski uspehi zadrug odgajajo ljudstvo; iz kmečkih vrst izginja nevoščljivost, nezadovoljnost, nevernost, lahkovernost, lahkomiseljnost, prepirljivost, nekrščanska škodoželjnost, ošabnost in obup, ter stopa na njih mesto sreča, zadovoljnost, sloga, veselje do dela in čut dolžnosti. Zadruge odvajajo zadružnike od razkošnosti in zapravljivosti ter je navajajo k varčevanju, skrbnemu gospodarstvu, redu, točnosti inzmernosti.

Zadružništvo je upeljalo v celo gospodarsko življenje нравna načela. Zadružništvo slavi zmago načela pravičnosti in poštenosti napram v gospodarskem življenju vladujoči sebičnosti.

Nravno - vzgojevalno delujejo zadruge osobito s tem, da vršijo drobno gospodarsko delo: prirejajo predavanja o vseh zadružnih in gospodarskih strokah, zadružne shode v večjem in manjšem obsegu, gospodarske pogovore po vaseh, razstave, poučne tečaje, poučne izlete i. t. d., razširjajo zadružne in druge gospodarske časopise, knjige in brošure ter širijo zanimanje za gospodarsko delo. Zadružna Zveza v Ljubljani je priredila l. 1908 okrog 100 predavanj in pet zadružnih tečajev: v Zaostrogu v Dalmaciji, Mariboru, Trstu, Kočevju in Celovcu, katerih se je udeležilo nad 200 mož in mladeničev, razven tega pa je sodelovala s predavanji o zadružništvu pri kmetijskih in socijalnih tečajih. Namen zadružnih tečajev je odgoja zmožnih upraviteljev zadrug. Vršili so se važni razgovori o zadružnih in gospodarskih vprašanjih na neštevilnih občnih zborih zadrug in Zadružne Zveze same. Posebno velikega pomena za razvoj zadružništva pa je ustanovitev zadružne šole v Ljubljani, prvega in jedinega takega zavoda v Avstriji. Namen zadružne šole, ki traja pol leta, je dati njenim učencem pregledno, temeljito izobrazbo v zadružništvu, da bodo sami mogli ustanavljati in voditi denarne in druge zadruge. Zadružno šolo obiskuje prvo leto 24 učencev Slovencev in Hrvatov.

Najlepše osvetljuje нравno - vzgojevalno delo zadrug izrek slavnega agrarnega politika Buchenbergerja, ki pravi: „Novodobno združništvo ne vpliva ugodno samo na gospodarsko življenje, ampak tudi na duševno in нравno življenje svojih članov in sicer ne le radi tega, ker je potreben predpogoj za napredek v duševnem in нравnem oziru povzdiga gospodarskega blagostanja, ampak tudi, ker je članstvo v zadrugi, delo v nji in za njo šola samoodgoje, požrtvovalnosti in skupnosti in ker vpliva zadržno skupno delo na zadržarje in je vspodbuja k podjetnosti in delavnosti. Upanje, potom združenja doseči gospodarske ugodnosti, katerim bi se posameznik v svoji osamelosti moral odreči, povzdiguje samozavest in zaupanje v lastno moč.“

Družabni (socijalni) pomen zadržništva.

„Pri celi uredbi in delovanju zadruge se ne sme upoštevati hrepenenje po dobičku, temveč povzdiga gospodarsko slabih, in poleg tega vzlasti duševno-nravna povzdiga.“
Raiffeisen.

Krasno je začrtal ustanovitelj kmečkega združništva Raiffeisen cilje združništva, odločno je povdarjal socijalno delo zadrug. V zadrugah delujejo skupno vsi sloji prebivalstva na deželi, brez ozira na stanovske in premoženjske razlike, razlike izobrazbe i. t. d.; pri skupnem delu spoznavajo drug drugega, ublažujejo se nasprotstva, drug drugega začnejo ceniti in se zbliževati in počasi izginja prepad, ki zija med gospodarsko močnejšimi in gospodarsko slabejšimi, med izobraženci in priprostim ljudstvom, med posameznimi stanovi.

Za povzdigo revnih slojev, osobito delavcev in dninarjev so veliko storile zadruge s tem, da so jim omogočile si pridobiti majhno posestvo oz. lastno ognjišče. S tem so ne le podale dotičnikom ugodnejše življenske pogoje, ampak tudi, kar moramo dandanes v dobi velikega pomanjkanja de-

lavskih močij posebej povdarjati, dotičnike nekako priklenile k grudi in odvrnile od bega iz dežele oziroma izseljevanja.

Zadruge skušajo odpraviti razna socijalna zla s tem, da skrbijo za povzdigo telesnega, duševnega in нравnega blagra potom dobrotelčnosti. Boj proti oderuštvi, razkosavanju posestev, pospeševanje varčevanja, povzdiga zanemarjenih gospodarskih panog in domače obrti, izkoriščanje vodnih in drugih močij, naseljevanje, zboljšanje delavskih razmer na deželi, boj proti zapravljivosti in pijančevanju, ustanovitev bolnišnic, podpornih zavodov za uboge, ljudskih kopelji, blagajn za slučaj smrti, zavarovalnic, uredb za prvo pomoč v bolezni in nesreči, nadaljevalnih in gospodinjjskih šol, izobraževalnih društev, ljudskih knjižnic, nabava kmetijskih strojev, plemenske živine i. t. d. so sredstva za doseg o označenega cilja.

Zadržne centrale.

Zadruge bi ne dosegle svojih namenov, oz. bi tako uspešno ne delovale, ako bi se medsebojno ne združevale v mogočne zveze. V naši organizaciji so sledeče zadržne centrale: Zadržna Zveza v Ljubljani, Gospodarska zveza v Ljubljani, Mlekarska zveza v Ljubljani, Osrednja perutninarska zadruga v Ljubljani, Goriška Zveza gospodarskih zadrug in društev v Gorici ter Gospodarska Zveza v Puli.

Zadržna Zveza šteje okrog 530 jugoslovanskih zadrug članic, pri katerih je včlanjenih 85.000 članov. Sama je imela l. 1908 94 milijonov K prometa, vse njene članice ž njo vred so imele 250 milij. K prometa. Njen namen je trojen. V prvi vrsti skrbi za razvoj in izpopolnenje ter daje pouk v vseh zadržnih, pravnih in davčnih zadevah. V to svrhu služijo predavanja, tečaji, pismena in ustmena navodila njenih organov, brošure, časopis „Narodni Gospodar“. V drugi vrsti opravlja zakonito predpisane revizije svojih članic. Razun tega

pa izvršuje denarno sporavnavo pri svojih članicah. Članice, katere imajo več denarja, kakor ga za svoje poslovanje rabijo, nalagajo istega plodonosno pri Zvezi, dočim dobivajo članice, katerim primankujejo denarna sredstva, ista od Zveze.

Goriška Zveza v Gorici in Gospodarska Zveza v Puli izvršujeta iste naloge, kakor Zadružna Zveza v Ljubljani, Goriška Zveza se še peča tudi z blagovnim prometom.

Gospodarska Zveza v Ljubljani je centrala za skupen nakup in skupno prodajo, je zadružna veletrgovina. Ta centrala se zadnja leta zelo lepo razvija in se peča tudi z eksportom naših pridelkov. Velikega pomena za naše kmetijstvo je dobava volov za mornarico potom Gospodarske Zveze; vsako leto dobi mornarica okrog 5000 volov od te zadružne centrale. Gospodarska Zveza je imela l. 1908. okrog 31 milijonov kron prometa.

Mlekarska Zveza v Ljubljani skrbi za ugodno vnovčenje mleka in mlečnih izdelkov, jajc, zelenjave in strdi. Razun tega pa še ima Mlekarska Zveza nalogo, da deluje na izboljšanje produkcije in napredek mlekarstva s tem, da oskrbuje mlekarne strokovno izvežbane mlekarje in potom razstavlja seznanja občinstvo z izdelki mlekarne. Mlekarska Zveza je pridobila že precej trdna tla v Trstu in Reki in bo tekom časa prevzela trgovino z mlekom in mlečnimi izdelki v svoje roke. Mlekarska šola na Vrhniki, katera traja pol leta, vzgaja spretnne mlekarje za vodstvo zadrug.

Perutninarstvo je pri nas precej zanemarjeno. Namen osrednje perutninarske zadruge v Ljubljani je pospeševanje perutninarstva in povzdiga trgovine s perutnino, jajci itd.

Skoraj vse avstrijske zadružne centrale 23 po številu, z nad 6.000 zadrugami so združene v Splošni Zvezi kmetijskih zadrug na Dunaju, katera je zastopnica kmetijskega zadružništva napram vsem merodajnim čit-

niteljem. Ta državna centrala, v kateri delujejo zadrugarji vseh narodnosti, izvemši Poljake, izvršuje blagovni promet za večino kmetijskih korporacij v Avstriji, ustanovila je posredovalnico za prodajo živine na Dunaju in penzijsko društvo zadružnih uradnikov na Dunaju.

Mednarodna zveza kmetijskih zadrug s sedežem v Darmstadtu, kateri so pristopile državne zveze v Avstriji, Nemčiji, Švici, Italiji, na Ogrskem in Francoskem, skrbi za pospeševanje in napredek zadružništva in jednotno postopanje zadružnih organizacij v raznih vprašanjih.

Neugodne gospodarske razmere, duh skupnosti, idejalno navdušenje in neumorno delo vnetih, požrtvovalnih mož je ustvarilo mogočno se razvijajoče zadružništvo. Zadruge so postale velevažen činitelj v gospodarskem življenju, kateri se povsod upošteva. Zadružna misel zmagonosno napreduje in prodira v najširše sloje ljudstva. Težkoče, katere so se s početka porajale, so odstranjene; zadružna organizacija se razširja in izpopolnjuje.

Temelj zadružništvu je položen, zadružna stavba napreduje in če se bode v prihodnjih desetletjih toliko doseglo, kakor se je doseglo v dobi od l. 1895. do današnjega dne, potem smo lahko uverjeni, da bode zadružništvo na Slovenskem doseglo večino ciljev, katere si je postavilo.

Sklep zadružne šole.

Lansko leto smo mogli svoj čas z veseljem poročati, da je deželni zbor kranjski enoglasno sprejel dr. Krekov predlog, da se osnuje v Ljubljani dvorazredna slovenska trgovska šola, s katero naj se združijo razni krajši tečaji. Poročali smo kasneje tudi, da se je na tej šoli otvoril šestmesečni tečaj za zadružništvo, kakšen mu je namen in kako je urejen.

Ob tej priliki smo bili izrazili nado, da bo zadružna šola znatno pripomogla, da se v našem ljudstvu zadružna misel posploši in poglobi in da bodo iz nje dobivale naše zadruge porabnih, strokovno izvežbanih uradnikov. In te nade so se uresničile. Opravičeno trdimo celo, da se je doseglo mnogo več nego se je pričakovalo.

Šola je prva take vrste v Avstriji. Doslej je sploh za zadružništvo obstojala edino le zadružna šola v Darmstadtu na Hessenskem. Da smo Slovenci drugi narod v Evropi, ki si je ustvaril tako izobraževališče, na to smo lahko ponosni!

Toda že dejstvo samo, da je ta šola prva in edina v Avstriji, predločuje zadostno težkoče, ki so se pojavile v začetku: treba je bilo šoli določiti organizacijo, učni načrt, upoštevati predizobrazbo gojencev, dati pouku pravi pravec, poiskati učnih močij in vse prilagoditi našim razmeram. Ni jih bilo malo, ki so skraja dvomili, če se bo taka prireditev obnesla in mnogi so z nekakim nezaupanjem gledali to novo početje. Toda uspeh je pokazal, da so prav imeli tisti, ki so sprožili to misel in pomagali, da se je udejavila.

Dne 1. maja letošnjega leta je bil sklep šole in so se vsi slušatelji podvrgli javnemu izpitu, kateremu so prisostvovali: deželni glavar pl. Šuklje, deželni odborniki dr. Lampe, dr. Pegan, prof. Jarc, grof Barbo, zastopnik deželne vlade okrajni glavar dr. Praxhammer, predsednik Zadružne Zveze dr. Krek i. dr. Udeležba tako odličnih zastopnikov nam je dokaz, da se merodajni činitelji močno zanimajo za to šolo in za zadružništvo sploh in upamo, da se ta naklonjenost v bodočnosti ne bo zmanjšala.

Predno se je pričelo izpraševanje, podal je ravnatelj prof. Remec kratko poročilo o postanku in razvoju trgovske šole in z njo združenega zadružnega tečaja. Ta tečaj naj bi imel nalogo, odpomoči nujnim potrebam našega zadružništva. Pomanjkuje strokovno izvežbanih uradnikov, primanjkuje pa tudi

za vodstvo sposobnih močij bodisi glede načelstev bodisi glede nadzorstev. Potreba po taki šoli je torej dana.

Sprejetih je bilo v šolo 25 slušateljev. Od teh so med letom izstopili 3, ker so dobili primerne službe, 2 sta zapustila šolo zaradi bolezni in 2 iz neznanih vzrokov. Tako je ob sklepu šole znašalo število gojencev 18. — Večina jih je bila doma s Kranjskega namreč 14, s Štajerskega 3 in 1 iz Dalmacije. — Polovica slušateljev je dokončalo le ljudsko šolo, nekaj jih je poprej pohajalo eden ali dva razreda srednjih šol, nekateri so dokončali kmetijsko šolo na Grmu in umetno-obrtno šolo v Ljubljani.

Na tečaju se poučuje samo v zimski dobi. Število učnih ur je bilo določeno 41 na teden, tako da se je dobro izrabil čas, ki je bil na razpolago. Ob četrtkih popoldne in ob nedeljah so imeli slušatelji prosto. Ta prosti čas pa se je porabil za poučne izlete, na katerih so slušatelji obiskali in si ogledali razne tovarne in druga obrtna in industrijska podjetja. Ogledali so si več takih naprav v Ljubljani in nekaj zadrug na deželi (Vrhnika — mlekarina, Stražišče — sitarska in žimarska zadruga, Št. Vid nad Ljubljano — mizarska zadruga, Kropa in Kamna gorica — žebljarska zadruga i. t. d.) Posebej je omenjati poučnega izleta v Trst, kjer so si gojenci mogli ogledati velika skladišča, luko, ladjedelnice, i. t. d., v Kopru soline, miramarski grad i. t. d. Vse to je gotovo mnogo pripomoglo, da so slušatelji dobili jasnejšo sliko o industrijskih napravah in veliki trgovini. Ravnatelj se je končno zahvalil vsem faktorjem za naklonjenost, ki so jo izkazovali šoli, posebno deželnemu odboru in visoki vladi, ki je po posredovanju Zadružne Zveze v Ljubljani nakazala za slušatelje 4000 kron podpore.

Zatem je sledil izpit iz posameznih učnih predmetov. Izpraševali so: prof. Jarc slovenščino in trgovsko korespondenco, dr. Pogachnik zadružno pravo, ravnatelj Remec bla-

goznanstvo in računstvo, Dermastia trgovsko zemljepisje, tajnik Kralj zadružništvo, ravnatelj Rašica vodstvo kreditnih zadrug, Podlesnik knjigovodstvo, promet in vodstvo gospodarskih zadrug. Slušatelji so odgovarjali točno in stvarno stavljenim jim vprašanjem in pokazali mnogo umevanja v vseh predmetih. To je treba tem bolj upoštevati, ker so zvečine imeli le malo predizobrazbe in je bila marsikaka tvarina zanje prav težavna.

Navzlic tem težkočam pa so se dosegli povsem ugodni uspehi. Deveterim slušateljem se je prisodil prvi red z odliko, ostali so vsi dovršili s povoljnim uspehom.

Po dokončanem izpitu je gospod deželni glavar imel kratek nagovor, v katerem se je zahvalil učnemu osebju, gojence pa pohvalil na njih vstrajnosti in pridnosti in jih pozival, da naj se tudi zanaprej tako vestno izobrazujejo. Nato je g. deželni glavar razdelil izpričevala.

Tako je sklenil pouk prvi letnik zadružne šole. Z zadružnega stališča želimo, da bi šola tudi v bodoče enako lepo prospevala.

Občni zbor.

Pri vsaki zadrugi se mora vršiti vsaj enkrat na leto občni zbor, in sicer se mora vršiti redni občni zbor v prvi polovici vsakega leta. Na rednem občnem zboru se poroča o delovanju Zadruga v preteklem letu, odbor in nadzorstvo mora položiti račun, kako je izpolnjevalo svoje dolžnosti. Predloži se računski zaključek, da ga udje potrdijo ali tudi ne potrdijo, ako imajo vzroke za to. Na občnem zboru se volijo tudi novi odborniki in nadzorniki. Udje smejo izražati na občnem zboru svoje želje, ki se tičejo zadružnega delovanja.

Redni občni zbor je torej velike važnosti. Včasih pa mora načelstvo sklicati izredni občni zbor, kadar se potrebno pokaže

v interesu zadruga. Načelstvo mora sklicati izredno občni zbor, kadar to najmanj desetina vseh zadružnikov to zahteva v posebni vlogi, v kateri se podpišejo; navesti morajo vzroke, čemu se naj skliče izredni občni zbor. Ako se načelstvo brani sklicati občni zbor, ga na zahtevo nadzornikov trgovsko sodišče k temu prisili z globo do 600 K.

Da more občni zbor pravomočno sklepati, se mora pravilno sklicati. Na občnem zboru mora biti vsaj ena desetina udov pričujočih, ako pravila drugače ne zahtevajo. V slučaju, da občni zbor ni sklepčen, se mora sklicati drug občni zbor, ki pa lahko sklepa brez ozira na število pričujočih udov. Ako zadružna pravila drugače določajo, se mora seveda po njih ravnati. Dnevni red drugega občnega zbora mora biti isti, kakor je bil dnevni red prvega občnega zbora, ki pa ni bil sklepčen. Ako zadružna pravila drugače ne določajo, se na občnem zboru sklepa z nadpolovično večino glasov; kadar je na obeh straneh enako število glasov, odločuje predsednik.

Načelstvo ima dolžnost, vse pravilne sklepe občnega zbora natančno izvršiti. Sklepe občnega zbora se mora vpisovati v posebno knjigo, v katero sme vsak zadružnik in tudi upravna oblast pogledati.

Splošno se toži, da so občni zbori slabo obiskani. To pa je napačno. Seveda je vzrok slabega obiska občnih zborov suhoparna obravnava posameznih točk dnevnega reda. Načelstvo naj skrbi, da bo na občnem zboru več življenja, več živahnosti. Z občnim zborom se naj združi tudi kako predavanje. Načelstvo naj strogo na to gleda, da se bodo udje prav gotovo udeleževali občnega zbora.

Kakor že prej omenjeno je občni zbor najvažnejši organ vsake zadruga, ker voli odbornike in nadzornike, od katerih je odvisno razvijanje in procvitanje zadruga. Občni zbor napravi sklepe, katere mora odbor in nadzorstvo izvrševati.

Kakor za vsako važno stvar tako je potrebno tudi za občni zbor priprava. V ta namen naj skliče načelnik nekaj časa pred občnim zborom skupno sejo odbora in nadzorstva, pri kateri se natančno domenijo, kako se naj bo na občnem zboru razpravljalo. Napačno je, ako načelnik na občnem zboru samo suhoparno poroča, koliko je bilo dohodkov in koliko izdatkov, in ako se nato kar preide k volitvi odbora in nadzorstva. Poročilo na občnem zboru bodi podrobno in zanimivo, da se bo udom vzbudilo veselje do zadruga. Načelnik naj poroča vse važnejše stvari, ki so se dogodile v zadrugi. Ako se je med letom pokazalo kako nezaupanje do odbora, do blagajnika, i. t. d. naj dotične predsodke pobije ali stvar pojasni, da imajo udje popolnoma zaupanje v odbor. Tudi nadzorstvo naj poroča, kako in koliko je izvrševalo svoje dolžnosti.

Prav in koristno je, da se na občni zbor povabi kakega predavatelja, da predava o kaki stvari, ki zanima zadrugnike. Lahko pa tudi prevzame predavanje kateri odbornikov ali nadzornikov, morda se naprosi domačega gospoda župnika ali kaplana ali učitelja. Prav je, ako se za predavanje vzame tvarino iz domače organizacije n. pr. nedostatki pri naši organizaciji. Pri predavanju naj se nikdar ne imenuje po imenu, kdo je zakrivil kako pomanjkljivost. Ako je dotičnik, ki je zakrivil kako napako, na občnem zboru, si bo že stvar k srcu vzel in se poboljšal. Zelo je želeli, da kateri udov prevzame predavanje, saj se dobi tudi med našimi kmeti marsikoga, ki ga ta ali ona stroka kmetijstva bolj veseli in je v nji bolj izobražen. Želeti je tudi, da se po predavanju udje oglašajo k besedi in žele pojasniti k tej ali oni točki iz predavanja. Take diskusije so zelo koristne. Samo po sebi je umljivo, da politične stvari ni nikdar vlačiti v taka predavanja.

Naj omenim še, da se naj občni zbor vodi natančno po pravilih in zadrugni postavi.

O občnem zboru se mora sestaviti kratek in natančen zapisnik, v katerem bodi označen čas in kraj zborovanja, kdo ga je vodil, ako je bil pravilno sklican i. t. d.

Po občnem zboru potrjene računske zaključke je treba poslati v 3. izvodih na c. kr. okrajno glavarstvo in v 2. izvodih na Zadružno zvezo. Mnogokrat je treba napraviti poročilo tudi na c. kr. deželno (ali okrožno) kot trgovsko sodišče, ako se je izvolil kak nov odbornik ali ako so se izpremenila pravila. Podpisi novih odbornikov se morajo sodno legalizirati, preden se naznačijo na c. kr. trgovsko sodišče.

Ako se bodo naši občni zbori pravilno in živahno po danih navodilih vodili, smemo upati, da bodo imeli za zadrugništvo in za občni blagor lepe uspehe.

A. M.

Gospodarski in socialni pomen kmetijskih zadrug v Nemčiji.

c.) Zadruga za prodajo jajc.

S prodajo jajc se pečajo različne zadrugne organizacije. Razun posebnih zadrug za prodajo jajc se s tem poslom pečajo mnoge mlekarske in nakupovalne zadruga, perutninarska društva itd. Posebno na Hanoveranskem, Oldenburškem, Schleswig-Holšteinu in Badenskem se pečajo z zadrugno prodajo jajc. Na Hanoveranskem je l. 1905 120 društev prodalo 30 milijonov jajc v vrednosti 1·8 milijona mark, na Oldenburškem 12 milijonov jajc v vrednosti 700.000 mark, v Schleswig-Holšteinu 1½ milijona jajc za 90.000 mark, na Bavarskem 0·8 milijona jajc za 50.000 mark. Vse to skupaj zneso 44 milijonov jajc v vrednosti 27 milijona mark. Zadrugnim potom se proda na leto do 60 milijonov jajc.

V Nemčiji je 55 milijonov kokoši, ki zneso na leto 2500 — 3000 milijonov jajc. Ravno toliko jajc se uvozi iz inozemstva, tako da se v Nemčiji porabi 5—6 milijard

jajc. Potemtakem imajo zadruga za prodajo jajc še vedno velik delokrog.

d.) Druge prodajalne zadruga.

Koliko se proda združnim potom sadja, zelenjadi, tobaka, hmelja, krompirja in drugih kmetijskih pridelkov, nimamo podatkov. Vendar se lahko trdi, da prodajo teh pridelkov, po zadrugah ni znatna.

6. Produktivne zadruga (vinorejske, žganjarske, mlinarske, pekarske, sadjarske in zelenjadarske zadruga.)

Žganjarskih zadrug je 187, vinorejskih 196, sadjarskih in zelenjadarskih 80. Razun teh imamo 4 mesarske, 9 ribiške, 4 gozdne, 27 mlinarskih, 17 združnih skrobarnic, 2 združni tovarni za sladkor, 13 opekarskih zadrug. Popolnih podatkov o delovanju vseh teh zadrug nimamo. Znano je, da je 115 vinarskih zadrug l. 1905 prodalo blaga za 3 9 milij. mark. Vse (169) vinorejske zadruga so prodale vina približno za 6 milijonov mark. Od l. 1902 - 1904 se je na Nemškem pridelalo vina za 120 milijonov mark, tako da se je združnim potom prodalo 5 odstotkov vina.

O drugih produktivnih zadrugah nimamo podatkov. Ako primerjamo število glavnih obratov z združnimi, se prepričamo, da so njih uspehi še malenkostni. Po štetju dne 14. junija 1895 je bilo število

	glavnih obratov 14. junija 1895.	združnih obratov 1. januarja 1907.
žganjarn	8.657	187
mlinov	44.101	27
mesarij	74.163	4
pesnih cukrarn	405	2
skrobarnic	533	17
izdelovalnic konser.		
ženofa	1.100	80
moštarn	1.700	80

Seveda je treba pomniti, da mnogo teh obratov upravljajo akcijske družbe ali družbe z omejenim jamstvom. Zato ni tolikšna potreba po združnih obratih.

7. Druge zadruga.

Te so raznovrstne: 159 živinorejskih, 120 vodovodnih zadrug, potem pašniške, stavbinske, zavarovalne, naseljevalne zadruga, potem zadruga za namakanje in osuševanje zemlje. Vse te zadruga so še jako mlade, zato ne moremo govoriti o njih uspehih.

8. Centralne zadruga.

a.) Centralne blagajne.

V državni zvezi je 35 centralnih blagajn. Koncem l. 1906 so imele 206 milijonov M obratnega kapitala ter 3149 milijonov M prometa. Kmetijska centralna posojilnica v Neuwiedu je imela koncem leta 1906 obratnega kapitala 77.2 milijonov M in sicer:

akcijskega kapila	8.55 milijonov M
vloge zadrug	50.36 " "
dolgovi pri bankah	15.88 " "

Hranilnice in posojilnice so akcijonarke pri centralni posojilnici.

b.) Kredit.

Centralne blagajne vedno lahko ugoode potrebam svojih članic. Koncem leta 1906 je imelo 35 blagajn državne zveze pri zadrugah:

v tekočem računu	139 milijonov M
proti odpovedi	6 " "
	145 milijonov M

Tekom leta 1906 se je zadrugam izplačalo 517 milijonov M, od zadrug se je prejelo 518 milijonov M. Centralna posojilnica v Neuwiedu je koncem l. 1906 imela v tekočem računu posojila pri hranilnicah in posojilnicah 47.8 milijonov M pri deželnih združnih blagaj 13.0 " " pri drugih dolžnikih 3.9 " "

Skupaj 64.7 milijonov M

Razun tega je blagovni oddelek imel posojila pri svojih odjemalcih za 4.88 milijonov M.

c.) Financijelni uspehi.

Financijelni uspehi centralnih blagaju so dovoljni. Zguba se redkokedaj pripeti, navadno radi vrednostnih papirjev, katerih

kurz se spreminja. Splošno imajo centralne blagajne državne zveze vedno večji dobiček.

Ta je znašal:

1900	211.209 M	8.1%	poslov. imetja
1901	421.206 "	10.9 "	" "
1902	583.106 "	8.0 "	" "
1903	623.219 "	7.5 "	" "
1904	821.900 "	9.0 "	" "
1905	1.113.902 "	9.4 "	" "
1906	1.118.730 "	7.3%	poslov. imetja

Koncem leta 1906 so znašale rezerve 2.67 milijonov. Financijelni uspehi kmetijske centralne posojilnice v Neuwiedu so nekoliko drugačni, ker je tu blagovni promet združen z denarnim. Tu je bilo čistega dobička odračunši 20 % v rezervni zaklad, poplačilo za blago pri filijalkah in prispevek glavni zvezi:

1900	209.603 M	3.9%	akcijskega kapit.
1901	225.139 "	3.6 "	" "
1902	248.981 "	3.3 "	" "
1903	240.747 "	2.9 "	" "
1904	455.255 "		izguba
1905	392.638 "	4.6 "	" "
1906	407.667 M	4.7%	akcijskega kapit.

Čisti dobiček je znašal povprečno 3.3 % akcijskega kapitala. Zakaj je bila l. 1904 zguba, se pojasni kasneje.

d.) Centralne nakupovalne in prodajalne zadruge.

Leta 1906 je bilo v državni zvezi 35 centralnih nakupovalnih in prodajalnih zadrug, ki so nakupile 37.7 milij. stotov blaga v vrednosti 95.86 milijonov M. Centralna posojilnica v Neuwiedu je nakupila blaga za 35 milijonov M, tako da znaša ves nakup blaga pri centralah državne zveze 131 milijonov M. Kupilo se je:

gnojil za	58.5	milijonov M
krmil za	48.5	" "
premoga za	13	" "
semen za	3	" "
strojev za	4	" "
drugih stvari za	4	milijonov M

e.) Prodaja kmetijskih pridelkov.

Centralne kupovalne in prodajalne zadruge skrbijo tudi za prodajo kmetijskih pri-

delkov, zlasti žita, živine, krompirja, slame itd. V l. 1906 so prodale

žita 5 milijonov stotov v vrednosti	41 milij. M
krompirja 190.389 "	0.5 " "
živine	v vrednosti 0.11 " "

Vsega blaga so te zadruge razpečale za 173 milijonov M.

f.) Financijelni uspehi.

Financijelni uspehi centralnih nakupovalnih in prodajalnih zadrug so povoljni. Dobička je bilo

leta	mark	odstotkov poslov. imetja	odstotkov pri nakup. blaga
1900	502.573	7.4	1.76
1901	461.422	5.9	1.29
1902	473.519	1.4	0.93
1903	373.722	2.4	0.66
1904	1.165.842	5.3	1.76
1905	1.394.555	5.6	1.72
1906	1.277.226	3.7	1.29

Koncem l. 1906 so imele 2.772.000 M rezervnih zakladov.

c.) Druge centralne zadruge.

Med druge centralne zadruge prištevamo, centrale za prodajo žita, živine, masla, tobaka, hmelja, vina, sadja, strojev in špirita. O njih delavnosti imamo jako nepopolne podatke.

Naj navedem samo nekatere poročila. Za prodajo žita skrbi 11 central, ki so v l. 1906 razpečale $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ milijona stotov žita. Centralne nakupovalne in prodajalne zadruge so prodale 5 milijonov stotov in centralna posojilnica v Neuwiedu $6\frac{1}{4}$ — $6\frac{1}{2}$ milijonov stotov, tako da se je združenim potom prodalo za 60 milijonov M.

Živine se je prodalo združenim potom centrala za vnovčenje živine v Berlinu 7.076.070 glav
prodajalna postaja živine v Hamburgu 6.237.501 "
" " Monakovem 2.947.210 "
poljedel. zveza za Švabijo v Grönenbachu 1.034.832 "

Skupaj 17.295.622 glav
(Dalje.)

Naglo napenjanje pri govedih.

Travišča in deteljišča so zopet ozelele, suhe krme pa ni, zato se bo kar

začelo ali pasti ali zeleno polagati. Ker pa je letos goved hudo izstradana, opozarjamo živinorejce, da bodo pri krmi posebno previdni. Najbolj nevarna je sveža detelja, če se je govedo preveč ali prenašlo naje; zato se pasti sme po detelji le zelo malo, polagati jo pa le v malih porcijah in po daljših presledkih. Če pa je detelja sparjena ali celo že gorka in se živinče na njo napije vode, je skoraj gotovo, da se bo napelo; isto velja za deteljo, ki je rosna in s pajčevinami preprežena, ali zmrzla, in za strnišče, na katero je padla slana. Letos pa bo sploh pri vsaki sveži klaji treba biti previdnemu.

Ko pa se enkrat vidi, da se živinče začne napenjati, je takoj treba mu dati pomoči; niti za trenutek se ne sme odlagati. Bolezen se lahko spozna. Trebuh se začne naglo napenjati, lakotnici (to sta oni dve jami med križem in trebuhom) se kmalu zalijeta, posebno leva (od zadaj gledano), žival težko sope, je nemirna, kaže, da ima hude bolečine, ne žre in ne prežvekuje in se večkrat k blatu pripravlja.

Skrb naša mora meriti na to, da vetrove in blato kolikor mogoče hitro odpravimo. Sredstev je več; ako ne pomaga eno, poskusimo drugo. Predvsem naj se zvije iz slame kako 2 m dolgo povoslo, dene živinčetu v gobec kakor uzda in se za rogovi trdno zveže; s tem se živinče sili, da mora žvekati; žvekanje pa včasih povzročuje, da plini prihajajo na dan. Obenem je živali večkrat previdno poseči v črevo (ritnik) in blato odstraniti; če pridejo vetrovi, je dobro znamenje, če ne, naj se v črevo večkrat brizga mrzla voda, koji se je pridalo malo mila. Tudi je živinče po vsem telesu s prav mrzlo vodo politi in delj časa krepko s slamo drgati; to ima opravljati več mož. Če spredaj nočejo izhajati plini, držimo živali glavo kvišku in ji vtaknimo gladko palico v gobec, da jo mogoče prisilimo rigati. Tudi je dobro na levo lakotnico večkrat pritiskati,

živino navkreber (v breg) goniti, toda počasi, ne naglo.

Ako vse to ne bi pomagalo, se je poslužiti notranjih zdravil. Najboljše izmed vseh je živo apno, ki se ga vzame blizu za $\frac{1}{2}$ kg in s par litri vode ugasi; apnena voda se odcedi in vlije v gobec; to se ponovi vsake četrte ure. Nekateri vlivajo lug, drugi vodo, v koji se je kuhal tobak; tudi se daje par pergišč bukovega pepela v vodi, koji se je pridjalo malo žganja; ali: pomeša se 1 do 2 žlici salmijakovca (Salmiakgeist) s pol litrom močnika, ki se je naredil iz moke in vode, in daje vsake pol ure; tudi kumnična ali kamilična voda utegne pomagati. Samo petroleja živini ne vlivati! Kajti mogoče je, da se mora zaklati, potem pa še meso ni za rabo, ker po petroleju diši. Še enkrat: najboljše sredstvo je živo apno.

Zadnja pomoč pa je vboj v levo lakotnico s trokarjem, to je, s posebnim, v to namenjenim bodalcem. Če trokarja ni, se seveda naj zabode z nožem, a nož se mora zasukati, da se luknja poveča in nožovo rezilo mora biti zelo, zelo čisto, ker bi se sicer kri zastrupila. Vsekakor pa je boljši trokar, ker je okrogel ne pa ploščnat, in ker se v žival zažene z nožnico vred, skozi katero, ko se je bodalo izvleklo, plini izhajajo prav lahko. Pomniti pa je tudi tu: 1. Bodalo kakor nožnica (kanila) morata biti skrajno snažna. 2. Trokar se nastavi na levo (od zadi gledano) lakotnico, sredi nje, to je tam, kjer je najbolj vzbočena, v smeri pa tako, da bi bodalo podaljšano ravno na sredi telesa pod vampom prišlo ven. 3. Kanila ali nožnica ostane v živali, izvleče se le bodalo; kadar se to stori, je z 2 prstoma druge roke kanilo pritiskati h koži. 4. Kanila ostane v telesu, dokler to ni upadlo, to je, dokler niso plini izfrčali.

Rana, povzročena po bodalcu, če se skrbi za snago, se rada zaceli. Izmlivati jo je s popolnoma čisto in mlačno vodo.

S trokarjem se rešitev živinčeta navadno posreči, pahniti z nožem je mnogo nevarnejše. Zato naj bi vsak živinorejec, vsaj pa vsaka vas imela en trokar in sicer z najmanj 2 kanilam. Potreba po več kanilah se je pokazala tako obča, da se trokarji prodajajo navadno z najmanj 2 kanilama. Sicer pa vsa priprava ne stane mnogo: trokar z lesenim ročem, za govedo (ker so za ovce posebni), z dvema kanilama, po katalogu, ki ga firma izdaja, štev. 1505 2.25 M ali 2.70 K; isti trokar, a s kovinskim ročem, tudi z dvema kanilama, št. 1482 4 M ali 4.70 K. Tvrdba pa je v Evropi edina, ki izdeluje trokarje: H. Hauptner, Instrumentenfabrik für Tiermedizin und Landwirtschaft. Berlin, N. W. Linsenstrasse 53.

Po takem vbodu naj se živinčetu nekoliko dni daje le najboljše in suha krma in včasih po 1 pest praška, pripravljenega iz $\frac{1}{4}$ kg encijanove korenine in iste množine kuhinjske soli.

Zadružni pregled.

Vpogled v članski register. Po § 14. združnega zakona z dne 9. aprila 1873 mora biti vsakomur dovoljen vpogled v članski register pridobitnih in gospodarskih zadrug. Trgovska in obrtna zbornica na Dunaju je pred kratkim v svoji plenarni seji sklenila pravosodnemu ministru priporočiti v uvaževanje nasvet, po katerem naj bi imele svoboden vpogled v članski register pridobitnih in gospodarskih zadrug samo one osebe, ki se morejo izkazati, da imajo kake interese do zadruge.

Kmetijsko združništvo na Angleškem je l. 1908 znatno napredovalo. To se vidi zlasti v vedno naraščajočem številu članic ondotne zveze kmetijskih zadrug, „Agricultural Organisation Society“. Zveza je bila ustanovljena l. 1901 in je imela spočetka 13 zadrug, l. 1907 jih je štela 168, dočim jih je l. 1908 pripadalo že 294. Med včlanjenimi zadrugami zavzemajo prvo mesto nabavne in prodajalne zadruge, katerih je bilo 131; mlekarskih zadrug je bilo 13 in kreditnih samo 21. Posebej je treba omeniti kmetijsko zavarovalno

zadruge, ki je še le lansko leto pričela poslovati, pa je že bilo pri nji tekom prvih treh mesecev zavarovanega premoženja skoro za tri milijone kron, za kar je prejela na premijah 6672 kron.

Nemška državna zveza kmetijskih zadrug priredi svojo letošnjo glavno skupščino v Stetinu.

Organiziranje vinske kupčije na Ogrskem. Deželna zveza ogrskih vinogradnikov se bavi že dolgo časa s vprašanjem, na kak način bi se dala prodaja vina boljše organizirati. V zadnjem času ji je bil predložen načrt, po katerem naj bi se pri občinah napravile kletarske zadruge in te naj bi se v posameznih pokrajinah združile v večje zadružne centrale. Delovanje teh central bi vodil poseben deželni senat in dajal pravec vinski trgovini.

Mlekarski tečaj na Vrhniki, ki se je pričel dne 15. aprila t. l. in bo trajal 5 mesecev, obiskuje 14 gojencev, ki so vsi doma s Kranjskega. Večjega števila prosilcev letos ni bilo mogoče vsprejeti.

Srbsko združništvo v Bosni in Hercegovini napreduje silno hitro. Samo v prvi polovici meseca marca je bilo ustanovljenih 12 kmetijskih zadrug, v osnutku pa jih je bilo 21. Srbi bodo kmalu prepregli s svojimi zadrugami obe deželi.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 15. (Hran. in pos. v K.). Neka posojilnica noče na odstopnem pismu svojega podpisnika poveriti. Ali jo moremo k temu prisiliti in kako?

Odgovor 15. Dotična posojilnica Vam hoče najbrž samo nagajati. Toda jo prav lahko prisilite, da Vam ne bo delala sitnostij. Obč. državlj. zakonik (§ 1422) namreč določa: „Ako more in hoče kak tretji namesto dolžnika sporazumno z njim v razmerju prevzete obveznosti poplačati, tedaj mora upnik plačilo vsprejeti in plačniku odstopiti svojo pravico; vendar pa nima v tem slučaju upnik jamčiti — razun za goljufijo — ne za izterljivost, ne za resničnost terjatve. Dotično posojilnico opomnite z lepa na njeno dolžnost. Ako bi pa Vaš opomin nič ne izdal, morete dolžno vsoto na stroške Vaše nasprotnice sodno deponirati.“

Vprašanje 16. (Gospodar. in vinar. društvo v K.). Kako se morajo vršiti volitve v načelstvo

in nadzorstvo? Ali je dovoljeno voliti z vslikom (per acclamationem)?

Odgovor 16. Glede volitev dobite natančnejše pojasnilo v pravilih, katerih določb se morate vsekakor držati, sicer se Vam zna zgoditi, da Vam sodnija proglasi s pravili v nasprotju izvršene volitve za neveljavne in bi morali občni zbor sklicati še enkrat. Način volitve določa navadno predsednik. Volitev z vslikom je veljavna le tedaj, če ji nihče izmed navzočih ne ugovarja; v nasprotnem slučaju je treba voliti ali po listkih ali pa ustmeno, tako da vsak navzoči zadržnik pove svoje kandidate.

Vprašanje 17. (Ljudska hran. in pos. v Z.) Ali se sme delež izstopivšemu članu izplačati takoj ob odpovedi članstva?

Odgovor 17. Izstopivši člani imajo pravico do izplačila vplačanih deležev še le potem, ko je občni zbor odobril računski zaključek za tisto leto, v katerem je član izstopil. Vzemimo primer! Nekdo je pri Vaši zadrugi se odpovedal članstvu, recimo, lansko leto meseca avgusta. Vkljub temu pa je ostal član do konca leta. Računski zaključek za lansko leto pa je odobril občni zbor, ki se je vršil letos n. pr. meseca aprila. Delež se izplača potemtakem še le letos po občnem zboru. — Do polnega deleža pa ima član pravico le tedaj, če se ni morda del deleža ali tudi ves delež odpisal za pokritje zgube. — Za zadruge z omejeno zavezo pa veljajo glede izplačevanja deležev povsem drugačni zakoniti predpisi.

Gospodarske drobtine.

Kranjsko vino v Pragi. Izvoz naših, zlasti vipavskih vin na Česko in na Moravsko čimdalje bolj raste in se bode gotovo še bolj razvil ko se bodo vinogradniki poprijeli pravičnega kletarjenja.

Prva vipavska vinska zadruga je ustanovila v Pragi že zalogo svojih vin in v kratkem otvori tam svojo lastno vinarno v sloveči, starodavni patricijski hiši „u Vejvodů“ (pri vojvodi).

Da se česko občinstvo, zlasti pa vinski trgovci, vinarnarji in gostilničarji še bolj seznanijo z našimi vini, zlasti pa da se informirajo kje in kakšne vrste vina na Kranjskem rasto, priredi novomeška podružnica kmetijske družbe kranjske v Pragi od 29. t. m. do 6. junija deželno razstavo kranjskih vin s poskuševanjem istih.

Te razstave se vdeleži kakih 25 naših najboljših vinskih producentov in zadrug, ki razsta-

vijo 30 do 40 vrst vina iz raznih krajev, tako, da bodo vsi tipi naših vin zastopani.

Vse priprave so že v tiru in lokal že najet, vina se pa odpošljejo že 10. t. m. v Prago.

Razstavo in poskuševanje bo vodil na lice mesta osebno g. vinarski nadzornik B. Skalický ki bo dajal interesentom tudi strokovna pojasnila in informacije glede nakupa vin itd.

Upajmo, da ta prirediteljski znatno pripomore k povzdigi eksporta naših domačih vin, ki gredo letos že tako težko v denar. Gotovo bodo tudi vsi merodajni faktorji to važno prireditev vsestransko podpirali.

Kmetje, ne opuščajte škropljenja trt proti peronospori. Ker smo imeli zadnji dve leti zaporedoma sušo, se tudi peronospora ni tako močno razvijala kot pretečena leta. Mnogi lahko- verni in lahkomišljeni vinogradniki so vsled tega mnenja, da ni treba več trt škropiti.

Kako napačno je to mnenje, to je nam pokazalo ravno lansko leto. Po dolgi suši je meseca avgusta nastopilo močno deževje in kar na mah se je prikazala peronospora, ki je mnoge vinograde (zlasti v zapadnih legah), ki niso bili poškopljeni, prav hudo zdelala! Ker je pa letos že majnik deževen, je nam letos pričakovati peronosporo bolj zgodaj in bolj hudo kot lani.

Za to pa svarim vse vinogradnike, ne opuščajte škropljenja! Prvo škropljenje naj se vrši koj, ko odrastejo pognjanki dobro ped dolgi, drugo škropljenje 10 do 14 dni po prvem in tretje 14 dni po drugem. To navadno zadostuje. Le ako je poletje mokrotno, škropi naj se še v četrtič, tri tedne po 3. škropljenju. Pri vsakem škropljenju si moramo pripraviti svežo zmes galice in apna in zadostuje 1 kg galice pa 1½ kg apna na 100 l. vode.

Ker je letos trta veliko bolj razvita kot lani, preskrbi naj si vsak nemudoma potrebno galico in škropilnico. Galico odaja c. kr. kmet. družba potom svojih podružnic, gospodarska zveza pa potom kmetijskih društev.

Kmetijska družba oddaja pa tudi trtne škropilnice revnim vinogradnikom s pomočjo državne podpore tudi brezplačno ali za polovično ceno (glej razglas v „Kmetovalcu“).

Kdor pa želi dobiti močnejše škropilnice „Avstrija“ ali pa nove škropilnice „Avtomata“ po nižani ceni (1/3 ceneje), zglaš naj se takoj pri podpisnem.

Cene teh škropilnic z zabojem vred so:

Dunaj, N. Mesto.
 „Avstrija“ z enim rapršilnikom K 27.20, K 28. —
 „ z dvema rapršilnikoma „ 29.60, „ 30.60
 Avtomata z nav. rapršilnikoma „ 25.—, „ 26.—
 Avtomator (pumpa k avtomati) „ 20.20, „ 21.20
 B. Skalický.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Logatcu,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne v
 v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
 sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po
 istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
 ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na izredni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Spodnji Polskavi,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob 3. uri popoldne
 v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

Volitev dveh članov načelstva.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
 sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem
 dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne
 glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Vodcah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne v
 kaplaniji.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na I. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice za župnijo Slivnica pri Mariboru,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob 4. uri popoldne v
 posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev računskega zaključka za l. 1908.
3. Prememba pravil.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na I. redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice na Vačah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob pol 3. uri popoldne v
 združnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Potrditev računskega zaključka za l. 1908.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako občni zbor ob navedeni uri ne bi bil sklepčen,
 vrši se na istem mestu in z istim dnevnim redom čez pol
 ure drug občni zbor, ki sklepa veljavno ne glede na šte-
 vilo članov.

Vabilo na občni zbor

Kmečke gospodarske zadruge v Medoših.

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 31. maja 1909 ob pol 5. uri popoldne v
 društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na občni zbor

Mlekarske zadruge pri Sv. Mihelu,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 31. maja 1909 ob 4. uri popoldne v
 posojilniških prostorih pri Sv. Mihelu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev računskega zaključka za l. 1908.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Dobravi pri Kropi,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob pol 4. uri popoldne v
 župnijskih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
3. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor vsled nezadostne vdeležbe ne
 bil sklepčen, vrši se bo pol ure pozneje drugi občni
 zbor na istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki bo
 sklepal pri vsakem številu udeležencev.

Vabilo na II. redni občni zbor
Kmetijskega društva v Šmarji pri Kopru,
Istra,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil v nedeljo 23. maja 1909 ob 4. uri popoldne
v hiši Franca Ulčnika v Šmarji.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor
Okrajne posojilnice v Radečah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
kateri se bode vršil v nedeljo dne 20. maja 1909, ob 3. uri
popoldne v dvorani „Narodnega doma“ v Radečah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobrenje računa za l. 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Opomba: Ako bi ob 3. uri bil občni zbor nesklepčen,
se vrši pol ure pozneje drug občni zbor na istem mestu,
kateri bode sklepal veljavno brez ozira na število udeležencev

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Zagradcu,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne
v zadržni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za l. 1908.
3. Dopolnilna volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po
istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
ne glede na število navzočih zadržnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Podljubelju,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 4. uri popoldne
v „Delavskem domu“.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Načelstvo

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po
istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
ne glede na število navzočih zadržnikov.

Vabilo na VII redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice v Idriji,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 20. maja 1909 v pisarni kršćanskega
gospodarskega društva ob 4. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem
zboru
2. Poročilo načelstva
3. Potrjenje letnega računa za leto 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu pri
Grobelnem,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob 4. uri popoldne
v zgornjih prostorih gostilne Beuc.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po
istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
ne glede na število navzočih zadržnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Vipavi,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob 3. uri popoldne
v posojilničnih prostorih,

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem
zboru
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bi
sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in po
istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na občni zbor

Gospodarskega in konsumnega društva
pri Sv. Mihelu,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 31. maja 1909 ob 3 $\frac{1}{2}$ uri popoldne
v posojilnični dvorani pri Sv. Mihelu.

Dnevni red:

1. Poročilo nadzorstva in načelstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za l. 1908.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na II. občni zbor

Mlekarske zadruga v Št. Vidu pri Zatičini,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob 3. uri popoldne v
Št. Vidu št. 2.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva
 2. Poročilo o izvršeni reviziji.
 3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1908.
 4. Nasveti načelstva.
 5. Poučno predavanje o kmetijstvu, posebno o mlekari.
 6. Slučajnosti.
- Načelstvo.

Vabilo na IV. občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Lukovici,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne v
posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
 2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908.
 3. Poročilo o izvršeni reviziji.
 4. Volitev načelstva.
 5. Volitev nadzorstva.
 6. Slučajnosti.
- Načelstvo

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Trnovem,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
 2. Poročilo nadzorstva.
 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
 4. Volitev načelstva.
 5. Volitev nadzorstva.
 6. Slučajnosti.
- Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po
istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Žireh,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne
pri načelniku.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
 3. Volitev računskega pregledovalca.
 4. Slučajnosti.
- Načelstvo

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
sklepčen, vrši se eno uro kasneje na istem mestu in po
istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Borovnici,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne v
posojilniških prostorih v Borovnici.

Dnevni red:

1. Poročilo o izvršeni reviziji.
 2. Poročilo načelstva.
 3. Poročilo nadzorstva.
 4. Potrjenje letnega računa za l. 1908.
 5. Volitev načelstva.
 6. Volitev nadzorstva.
 7. Slučajnosti.
- Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Ratečah,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob 3. uri popoldne v
zadružnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
 2. Poročilo o izvršeni reviziji
 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908
 4. Volitev načelstva in nadzorstva.
 5. Slučajnosti.
- Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Senožečah,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 27. maja 1909 ob 9. uri popoldne v
zadružni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika in računskega pregledovalca.
 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
 3. Poročilo o izvršeni reviziji.
 4. Volitev načelstva in nadzorstva.
 5. Slučajnosti.
- Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil
sklepčen, vrši se eno uro kasneje na istem mestu in po
istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal
ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na občni zbor

**Hranilnega in posojilnega društva v
Ričmanjih,**
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne v
„Narodnem domu“ v Ričmanjih

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obnem
zboru.
 2. Poročilo načelstva.
 3. Poročilo nadzorstva.
 4. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
 5. Revizijsko poročilo.
 6. Prememba pravil.
 7. Slučajnosti.
- Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Blokah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Hinjah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 30. maja 1909 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih hranilnice in posojilnice.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na občni zbor

Kmetijskega društva v Velikih Laščah,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. maja 1909 ob pol 3. uri popoldne v dvorani »Zadružnega doma« v Vel. Laščah

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
5. Dopolnilna volitev načelstva
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Tomišlju,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob 3. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev računskega pregledovalca.
6. Slučajnosti.

Načelstvo

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Vrhniki,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. maja t. l. ob 3. uri popoldne v dvorani Katolškega doma.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Boljuncu,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 23. maja t. l. ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ne bil ta občni zbor sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, kateri je sklepčen brez ozira na število došlih zadružnikov.

Vabilo na IV. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Komendi,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob pol 4. uri popoldne v dvorani katol. izobraževalnega društva

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za l. 1908.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Jurju pod Kumom,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 23. maja 1909 ob pol 8. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti

Načelstvo

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se dne 30. maja na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.